

Kviesti nereikia

Kaip kasmet, taip ir ši – pirmąjį rugpjūčio šeštadienį buvusius politinius kalinius, tremtinius, laisvės kovų dalyvius į vaizdingą Dubysos slėnį sukviestą XIV tarptautinis sąskrydis “Laisvės ugnis – ateities kartoms”. Dėl kitų renginių kartais nuogąstaujame: ar ateis, ar bus kam klausytis, o į Ariogalą kviesti nieko nereikia.

Rugpjūčio 5-ąją ant Dubysos krantų buvo įrengta stovykla, kur šurmuliavo per 200 moksleivių iš 20 mokyklų. Smagios kvadrato varžybos, tinklinio turnyras, kuriame dalyvavo 16 komandų, orientacinio sporto varžybos ir daugybė kitų pramogų nuobodžiauti niekam neleido.

(keltama į 5 psl.)

Per amžius būk laisva!

Rugpjūčio 7 d. Ariogaloje vyko XIV tarptautinis sąskrydis “Laisvės ugnis – ateities kartoms”

Dalyvių eisena į Dubysos slėnį

Šįmet dalyvavo daug jaunimo iš įvairių mokyklų

Sveikinasi Krasnojarsko kr. kalėje B. Tamošaitytė ir V. Gogelis

Kad laimėtų Lietuva

Seimo nario LPKTS ir TS PKTF pirmininko dr. Povilo Jakučionio kalba

Susitinkame pirmą kartą jau būdami NATO ir draugiškos Europos Sąjungos valstybių šeimos nariai. Nuo šiol mūsų niekas negąsdins karine jėga, mums negresia nei šaltas Sibiras, nei ledinės Lenos upės žiočių salos. Tarp Lietuvos ir tos svetimos žemės stovi saugi ir tvirta NATO ir Europos Sąjungos siena. Ir tai svarbiausia. Atrodo, skausmo ir vargo lyg ir nebūta, bet Kremliaus politikai vis dar neatsisako savo kėslų užvaldyti Baltijos valstybes. Jei ne karine jėga, tai ekonomine galia ir savo agentų rankomis griauti mūsų valstybingumo pamatus. Penktosios kolonos veikla ypač būna aktyvi per rinkimus,

kai atsiranda naujų tautos “gelbėtojų”, nuskriaustųjų “gynėjų”, teisingumo “angelų”. Jų biografijos jau kelis kartus perrašytos nutylint ankstesnę veiklą. Jiems niekada netrūksta pinigų savo demagogiškai propagandai. Amerikiečiai į savo valdžios postus renka išlaisvinamųjų karų veteranus, o europiečiai – tradicinių, per daugelį metų patikrintų partijų lyderius. Lietuviams, tiksliau pasakius, tiems, kurie tik kalba lietuviškai, labiau patinka okupanto palikti svieto bastūnai ir kolaborantai. Jie išmokyti labai gražiai, nors ir daryta lietuvių kalba, žadėti visko, ko žmogui reikia ir ko jis geidžia.

(keliama į 2 psl.)

Vilniaus netektis ir atgavimas

(1919-1939)

Šiomet sukanka daug svarbių Vilniaus krašto istorinių sukakčių: 85 m., kai Lenkija pirmą kartą – 1919 m. balandžio 19 d. okupavo etninės Lietuvos dalį nuo Gardino iki Vilniaus, 85 m., kai rugpjūčio 23 d. įvykdytas POW (Polska organizacja wojskowa – Lenkų karinė organizacija) šamokslas užimti Seinus, Kapčiamiestį, Veisiejus, Lazdijus, 85 m., kai Lietuvos saugumas rugpjūčio 28-osios naktį Kaune suėmė 117 iš 435 POW narių ir sutrukdė jiems paskelbti, jog sukilęs kraštas nuvertė “vokiečių statytinės tarybos” valdžią ir prašo Lenkijos pagalbos atnaujinti uniją.

Tais metais Antantė du-

kart (birželio 18 d. ir liepos 26 d.) tvirtino Lenkijos ir Lietuvos demarkacines linijas. 1919-1920 m. Vilniaus kraštas 16 mėnesių buvo okupuotas Lenkijos ir tik rugpjūčio 27–spalio 8 d. priklausė Lietuvos Respublikai. Sulaužius Suvalkų sutartį, J. Pilsudskio nurodymu L. Želigovskis užėmė 13,450 kv.m etninių lietuvių žemių, sukurdamas čia “Vidurinę Lietuvą”. Lapkričio 19–23 d. Lietuvos kariuomenė, gen. S. Žukausko vadovaujama, savo jėgomis prie Širvintų ir Giedraičių sumušė Lenkijos kariuomenę ir antrą kartą (po POW šamokslu) išgelbėjo Lietuvos valstybę.

(keliama į 4 psl.)

Aktualijos

■ Tėvynės sąjungos Krikščioniškųjų demokratų frakcija pareiškė atskirą nuomonę dėl galimos konservatorių ir liberalcentristų koalicijos, jei po Seimo rinkimų bus deramasi dėl tokios koalicijos sudarymo.

■ Nepaisant įtampos, kilusios po to, kai Rusija atsisakė išduoti vizas Lietuvos diplomatomams bei buvo išsiųstas Lietuvos karo atašė iš Maskvos, Lietuvos užsienio reikalų ministras A. Valionis abiejų šalių santykių kol kas nelinkęs vadinti “šaltojo karo pradžia”. Pasak A. Valionio, Rusija yra “kieta derybų partnerė”, tačiau ir Lietuva pasirėngusi netikėtiems Rusijos veiksams.

■ Kaliningrado sr. pasienyje esančiame Vištyčio ežere valstybės įmonė Vidaus vandenų kelių direkcija nuleido per tris dešimtis plūdurių, kurie žymės valstybės sienos apsaugos zoną. Tai yra pirmas žingsnis realiai žymint Lietuvos ir Rusijos sieną pagal praėjusiais metais įsigaliojusią sienos sutartį.

■ Lietuva ir Lenkija turi išlikti aktyvios regiono dalyvės, pabrėžė Prezidentas V. Adamkus, šeštadienį Lenkijos mieste Gdanske susitikęs su Lenkijos vadovu A. Kvasnievskiu.

■ Lietuva ketina užmegzti diplomatinis santykius su pietrytinėje Afrikos žemyno pakrantėje esančia Madagaskaro Respublika.

■ Nuo 2005 m. Baltarusijos bendrojo lavinimo mokyklose bus įvestas Baltarusijos valstybės ideologijos pagrindų specialusis kursas. Apie tai buvo kalbama per Baltarusijos prezidento A. Lukašenkos susitikimą su šalies švietimo ministru A. Radkovu.

■ Gruzijos prezidentas M. Saakašvilis paragino Rusijos valdžią pradėti dialogą, kad būtų galima pašalinti pastarojo laiko įtampą tarp abiejų šalių. Gruzijos prezidentas pridūrė, kad jo šalis yra pajėgi apginti savo sienas, bet kol kas susilaiko nuo žingsnių šia linkme.

■ Kitas didelis “Al Qaeda” išpuolis prasidės įtakingo politikos veikėjo nužudymu, kuris bus įvykdytas pasirodžius naujam teroro grupuotės lyderio O. bin Laden kreipimuisi, pranešė laikraštis “Washington Times” remdamasis šaltiniais JAV žvalgybos organizacijose.

Kad laimėtų Lietuva

(atkelta iš 1 psl.)

Kodėl taip atsitiko? Lietuvoje per ilgai užtruko - net 50 metų - okupacija.

Šiomet laimėjome dvi svarbias kampanijas: prieš Paksą su Borisovu, prieš Prunskienę su Paleičiku... Bet per tą laiką "Gazprom" išaugino Uspaskichą. Tai stebėtinų sugebėjimų demagogas ir artistas. Šį rudenį Lietuvos piliečių laukia sunkios grumtynės. Jei laimėtume Seimo rinkimuose, tai reikštų galutinį prorusiškų jėgų pralaimėjimą Lietuvoje - visuose valdžios lygiuose. Pralaimėjimas reikštų "gero ruso" partijos įsitvirtinimą ir tai, kad Lietuvoje bus atkurta rusiška tvarka. Geriausias tos "tvarkos" pavyzdys - kraujuje paskandinta Čečenija. Mes to negalime leisti ir mums jokių kitų argumentų nereikia.

Dėl Lietuvos valstybingumui kilusio pavojaus, deja, kalti ne vien "laumžirgio" planų sudarytojai, esantys Maskvoje. Jie tik naudojami žmonių nepasitenkinimu, juos apgaudinėja. Kalti ir valdžioje esantys Lietuvos politikai, ir Vyriausybė, kuri tik šiemet, prieš Seimo rinkimus, padidino pensijas ir pašalpas vargstantiems žmonėms. Tai reikėjo padaryti prieš 2 ar 3 metus. Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai pasibaisėję dėl ketinimų atkurti Lietuvoje kruvinąją Komunistų partiją. Ir dar - prieš rinkimus... Bet, matyt, jau nesuspės. Nesuprantama ir tai, kaip galėjo atsitikti, kad už milijoną buvo nupirktas Lietuvos prezidentas. Pasirodo, Lietuvoje galima įkurti "privačią" politinę partiją, jei tik yra pinigų. Žmonės, visą gyvenimą

kovoję už tiesą ir teisingumą, nusivylė matydami tik pinigų galią. Mes pasigendame savo valstybės dėmesio ir rūpesčio dėl žmones slegiančių negandų. Valstybė mus, buvusius politinius kalinius ir tremtinius, palieka vienišus kovoje dėl duonos kąsnio, dėl būsto, dėl okupanto atimtos žemės ir gimtųjų namų sugražinimo, dėl sveikatos, kurią palikome Sibire. Sveikatos priežiūros paslauga labiausiai pabrango, tačiau mūsų, nukentėjusių nuo okupacijų asmenų, valstybinės pensijos nekinta jau 10 metų. Didinamos tik sovietų vidaus reikalų ministerijos darbuotojų pensijos. Atrodo, buvusių milicijos darbuotojų gervė valdžiai labiau rūpi nei laisvės kovų dalyvių.

Tačiau gyvenimas šiek tiek gerėja, žmonių veidai tampa giedresni, tarptautinėje erdvėje Lietuva kopina naujas aukštumas. Mūsų šalyje daugiausia abiturientų stoja į aukštąsias mokyklas, ačiū Dievui, dar ne visi jauni žmonės bėga iš Lietuvos. Tauta savo ateities neprarado.

Linkiu jums, mielieji, sveikatos ir optimizmo, kad šį rudenį laimėtume Seimo rinkimuose. Tada galėsime pasakyti: rinkimus laimėjo Lietuva, bet ne Rytų agentūros. Dėkoju XIV sąskrydžio "Laisvės ugnis - ateities kartoms" organizatoriams. Ypač Danutei ir Antanui Vizbarams, Kauno aps. viršininko administracijai, Raseinių savivaldybei, Ariogalos seniūnijai. Dėkoju rėmėjams ir jums, mieli sąskrydžio dalyviai, ačiū Respublikos Vyriausybei už svarią finansinę paramą.

Dirbsime kartu

LPKTS ir LPKTB Kauno miesto skyriai sudaro bendrus narių sąrašus pagal rinkimų apygardas. Tai padės žymiai efektyviau bendrauti su savo nariais. Daugelyje gatvių bei daugiabučių namų gyvena ir sąjungos, ir bendrijos narių. Pasidalijame proporcingai pagal narių skaičių gatves bei namus ir per likusį rinkimų laikotarpį applanksime visas mūsų narių šeimas. Pokalbiuose išsiaiškinsime jų socialinę, materialinę padėtį, poreikius; paaiškinsime politinę padėtį ir prašysime, kad jie patartų savo šeimų nariams, giminėms, kaimynams bei pažįstamiems balsuoti už TS ir jos kandidatus į Seimą; sutarsime, kurie

galės platinti rinkimų medžiagą, sutiks būti stebėtojais rinkimų apylinkėse.

Narių šeimas lankyti parinksime aktyvesnius, išsilavinusius asmenis, kurie sugebės patarti, paaiškinti politinę situaciją bei galės atsakyti į kitus klausimus.

Vienam aktyvistui teks aplankyti apie 20-30 šeimų. Dėl lankymosi laiko susitars telefonu iš vakaro. Į rinkimų apygardos TS rinkimų štabą deleguosime savo atstovus.

Tikimės, kad toks bendras darbas padės lengviau ir greičiau susijungti į vieną visuomeninę organizaciją.

LPKTB Kauno sk. pirm.
V. POVILONIS

Dėl istorinės atminties ir teisingumo

Tėvynės sąjungos deklaracija

Tėvynės sąjunga, nuosekli Lietuvos valstybininkų politinė organizacija, šiandien vienijanti jau ir buvusius politinius kalinius bei tremtinius, ir toliau yra įsitikinusi, kad europietiškos Lietuvos nesukursime be išryškintų istorinės atminties ir teisingumo pamatų.

Tai dar aktualiau darosi dabar, kai dalis Lietuvos žmonių, nuvarginti permaitinimo ir jausdamiesi užmiršti, su nostalgija atsigręžia į sovietinę praeitį sakydami, kad tuo metu gyventi buvo geriau.

Tai žeidžia visus, kuriems sovietinė praeitis yra okupacijos kovų ir kančių praeitis. Istorinė atmintis yra ypač svarbi šiandien, kai bandy-

mai iš naujo okupuoti Lietuvą, tik ši kartą ne jos teritoriją, o jos žmonių protus ir pilietinę sąžinę, darosi vis aktyvesni.

Tėvynės sąjunga pareiškia, kad dės visas pastangas, jog jau artimiausiu metu Vilniuje, Lietuvos sostinėje, kaip istorinio atminimo simbolis būtų pastatytas paminklas Lietuvos Partizanui ir taip visiems laikams būtų įamžinta partizanų kovos šlovė.

Tėvynės sąjunga taip pat dar kartą pareiškia, kad vienu iš svarbiausių Lietuvos užsienio politikos prioritetų turi būti siekis atkurti istorinį teisingumą. Tėvynės sąjunga pasižada, kad išnaudos visas atsiverusias Europos institu-

cijų galimybes, kad sovietų okupacijos žalos atlyginimo reikalas taptų visos Europos, o ne vien Lietuvos ir Rusijos santykių reikalu. Tėvynės sąjunga buvo, yra ir bus ta partija, kuri tautos valios išreikalauti, kad sovietų okupacijos žala būtų atlyginta, niekada neužmirš.

Tėvynės sąjunga yra įsitikinusi, kad istorinė atmintis ir istorinio teisingumo siekis turi būti vieni iš svarbiausių motyvų Lietuvos piliečiams apsisprendžiant, kaip balsuoti Seimo rinkimuose. Tėvynės sąjunga kviečia visus, kuriems tai svarbu, telktis bendram darbui, kad valstybės pamatai nebūtų visai išklibinti.

Demokratijos pamokos ateities Lietuvai

1960 m. JAV kaip ne pelno siekianti visuomeninė kultūrinė organizacija įkurtas "Į laisvę" fondas lietuviškai kultūrai ugdyti. Fondo tikslai - skatinti ir leisti įvairias studijas bei knygas istorine, filosofine, religine bei grožine tematika; remti kultūrinę bei patriotinę veiklą išėivijoje, o atkūrus nepriklausomybę - ir tėvynėje.

1990 m. įkurtas "Į laisvę" fondo Lietuvos filialas, kuris taip pat ėmėsi leisti įvairias knygas, leidinius, organizuoti istorinių ir politinių studijų savaites bei kitokius renginius Lietuvoje. Studijų savaitės metu analizuojamos ir svarstomos Lietuvos istorijos bei politikos aktualijos, didžiausią dėmesį skiriant krikščioniškosios moralės, tautinių vertybių ir pilnutinės demokratijos idėjų puoselėjimui.

Studijų savaitėse, be iškiliausių Lietuvos politikos, visuomenės ir kultūros veikėjų, dalyvauja ir žinomi lietuvių išėivijos rezistencijos dalyviai, poetai, rašytojai bei Lietuvių fronto bičiulių organizacijos ir "Į laisvę" fondo aktyviausi nariai.

Šiomet "Į laisvę" fondas surengė jau 13-ąją studijų savaitę, kurios tema - "Demokratijos pamokos ateities Lietuvai". Ji vyko Kaune liepos 29-rugpjūčio 1 d. Įkūrėjai, rėmėjai, ideologai, kiti garbūs svečiai - net iš už Atlanto - susirinko į studijų savaitės atidarymą LK Kauno įgulos karininkų ramovėje. Tradiciškai pradėta nuo susikauptimo. Invokacijos kalbai pakviestas kun. Robertas Grigas. "Esame tauta, valstybė ir žmonės, kuriems laisvė -

mūsų egzistencijos, mūsų kūno ir kraujo klausimas, - sakė jis. - Nuo pat vaikystės skaudžiausia buvo savųjų, mūsų širdžių, savanoriškas laisvės atsisakymas." Kunigas apgailestavo, kad tai dar ir šiandien girdime.

Studijų savaitės atidaryme laukta itin garbaus svečio - Lietuvos Prezidento Valdo Adamkaus. Deja, dėl užimtumo jis negalėjo atvykti, bet perdavė nuoširdžiausius linkėjimus ir sveikinimo laišką, kuriame kreipėsi į studijų savaitės dalyvius vadindamas juos bendražygiais, nes, pasak Prezidento, jų tikslas buvęs vienas - demokratiška klestinti Lietuva. "Mūsų svajonė išsipildė, - rašoma Prezidento laiške. - Demokratija - versmė, kurią turime saugoti. Tam ir tarnauja šios studijų savaitės." Prezidentas V. Adamkus palinkėjo visiems sėkmės susirinkus šiuo svarbiu Lietuvai metu ir būti aktyviems demokratinės visuomenės kūrėjams. Buvo perduotas ir ypatingas Prezidento pageidavimas - jis norįs gauti visą studijų savaitės medžiagą.

Sveikinimo žodį tarė dr. Kazys Ambrozaitis - vienas iš fondo įkūrėjų ir ilgametis vadovas, fondo valdybos pirmininkas: "Šiame laisvame susitikime susirenkame ieškoti būdų ir kelių į šviesesnę Lietuvos rytojų, pasimokyti iš klaidų." Pasak pirmininko, čia gerbiama kiekviena mintis, nes tik taip pasiekiami vieningi išvadai. Fondo Lietuvos filialo tarybos pirmininkas Jonas Kairevičius papasakojo fondo istoriją, apibūdino jo veiklą.

Kelias dienas vykusių po-

sėdžių metu pranešimus įvairiomis aktualiomis politinėmis ir kitomis temomis skaitė dr. Kazys Ambrozaitis, Vidmantas Vitkauskas, Egidijus Vareikis, Algirdas Patackas, Julius Sabatauskas, Juozas Kojelis (JAV), dr. Vytautas A. Dambra (JAV), prof. Kęstutis Ignas Skrupskelis (JAV). Vyko diskusijos, - taip pat ir jaunimo diskusija. Fondo premijos įteiktos Tremties ir rezistencijos muziejaus dir., "Laisvės kovų archyvo" redaktoriui Kęstučiui Kasparui ir teisininkei Emai Mikulėnaitei. Atidarymo metu publicistui Viliui Braženiui įteiktas LAKS medalis, kuriuo jis apdovanotas LAKS 80-mečio proga. Studijų savaitės dalyviams surengta ekskursija po Kauno miesto ir rajono apylinkes. Rumšiškių Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje aukotos šv. Mišios už mirusių iškiliųjų frontininkų atminimą.

Ypatingas šios studijų savaitės dėmesys skirtas mūsų išėivijos poeto Jono Aisčio, kurio 100-ąsias gimimo metines neseniai minėjome - prie jo kapo ta proga yra pastatyta prof. A. Kmieliausko skulptūra, kūrybiniam keliui: išvažiuojamojo posėdžio Rumšiškių Jono Aisčio muziejuje metu pranešimą apie poeto kūrinių krikščioniškuosius motyvus skaitė Dalia Čiočytė vyko J. Aisčio kūrybos popietė - dalyvavo aktorė Inesa Paliulytė ir gitaristas Artūras Kelpša. Taip pat studijų savaitės dalyviai Rumšiškių lietuvių liaudies buities muziejuje apžiūrėjo tremtinių jurta ir partizanų slėptuvę.

"Tremtinio" inf

Ivykiai, komentarai

Stumdymasis dėl vietų

Valdantieji neokomunistai kaunasi su koalicijos partneriais dėl vietų sąrašuose būsimojo Seimo rinkimuose. Nors žodis "kaunasi" čia nelabai tiktų. Mat socdemai purkštuoja, kad "nuspelnę gyventi geriau" socialliberalai nėra verti garbingų vietų bendrame abiejų partijų sąrašė. Be to, Seimo pirmininko A.Paulausko partiečiai esą per daug reikalauja ir nori, kad jų pirmininkas būtų įrašytas pirmas bendrame sąrašė. Aišku, A.Paulausko bičiuliai to negali leisti ir nori pirmąjį įrašyti Česlovą Juršėną. Nesvarbu, kad tas labai prastai pasirodė prezidento rinkimuose. Tačiau kitų juk nėra. Premjeras ir partijos vadas nenori kandidatuoti į Seimą, nes, kaip jis pats pasakė, esąs karjeros žmogus, todėl ir po Seimo rinkimų norėtų vėl būti premjeru. Apie mažesnę postą net negalvoja. Apskritai ši koalicija, pompastiškai pavadinta "A.Brazausko ir A.Paulausko koalicija už darbą Lietuvai", lipdoma gana sunkiai. Visi kaunasi dėl pirmesnių vietų bendrame sąrašė, jau nekalbant apie vienmandates rinkimų apygardas. A.Brazauskas pripažino, kad nelabai pasitiki socialliberalų ministrais. Dabar, anot A.Brazausko, socdemų rinkimų sąrašė yra 130 "bičiulių". Todėl visai neaišku, ar pirmajame sąrašė dešimtuose atsiras vietos keturiems socialliberalams, kaip to reikalauja sparčiai prarandanti populiarumą A.Paulausko partija.

Tuo tarpu rusų oligarchas V.Uspaskichas nuolat skelbia laimėsiąs Seimo rinkimus ir tik nuo jo priklausys, kas bus būsimoji Lietuvos Vyriausybės nariai. Vis dar planuoja iškovoti daugumą ir Konstituciją bei priesaiką pamynęs skrajantis Rolandas. Paksininkai giriasi, kad būsimojame Seime turėsia 50 vietų. Jų aktyvumo ir keliamo triukšmo išties galima pavydėti. Paksininkai sumanė nei daugiau, nei mažiau, o pakeisti visą Lietuvos konstitucinę santvarką. Sumanė surengti net šešis referendumus, tarp jų dėl Konstitucijos pakeitimo bei Seimo suskaldymo į dvejus rūmus – Atstovų ir Senatą. Kol kas Vyriausioji rinkimų komisija įregistravo tik dvi paksininkų iniciatyvines grupes, siūlančias surengti referendumą dėl Konstitucijos pakeitimo ir papildymo. Trumpai tariant, suteikiant būsimojam prezidentui neregėtas galias, analogiš-

kas toms, kurias turi Rusijos ir Baltarusijos prezidentai V.Putinas ir A.Lukašenka. Taigi įjungti visi varikliai stumiant Lietuvą į Rusijos glėbį. Kitaip tariant – į buvusį vergovinį maišą.

Imperijos nostalgija

Neseniai tarptautinėje konferencijoje, įvykusioje Didžiosios Britanijos ambasadoje Maskvoje, Rusijos pramonininkų ir verslininkų sąjungos viceprezidentas Igoris Jurgensas pareiškė: "Rusija vadovaus buvusių SSRS teritorijų integracijai, kad ir kiek jai tai kainuotų. Aišku, tai galima paaiškinti imperinio mąstymo liekanomis, tačiau atsakyti to jokiū būdu neįmanoma." Panašiai dabar kalba ir Rusijos prezidentas V.Putinas. Tačiau įtakingi politikos specialistai primena, kad tokia politika susidurs su didelėmis problemomis. Visų pirma todėl, jog pačioje Rusijoje yra daugybė vidaus problemų, kad ji galėtų gaišti laiką ir leisti pinigų buvusiems "jaunesniesiems broliams" iš buvusios SSRS. Visi rimti ekspertai jau seniai suprato, kad artimiausius 20-50 metų Rusijai teks kovoti, kad pati išliktų dabartinėje teritorijoje. Sibiras ir Tolimieji Rytai sparčiai tuštėja. O kaip žinoma, gamta tuštumos nemėgsta. Specialistų nuomone, jeigu Rusija nesugebės sustabdyti tokių procesų, kai daugelis žmonių masiškai palieka Sibirą ir Tolimuosius Rytus, tai netrukus šį vakuumą užpildys kinai. Tačiau norint sustabdyti šią išties demografinę katastrofą, reikia milžiniškų pinigų. Dar didesnis pavojus – Šiaurės Kaukazo kontrolės netekimas. Jeigu Maskva vis dėlto bandys kokia nors forma atkurti buvusią Sovietų sąjungą, jai bus labai sunku geopolitiškai konkuruoti su Vakarais. Rusijos politologas M.Rostovskis suskaičiavo, kad sovietų laikais Maskva kasmet skyrė tiesioginėms ir netiesioginėms išmokoms vien Gruzijoje 6 milijardus dolerių. O šiandien visos Rusijos biudžeto išlaidos tesiekia 100 milijonų dolerių. O štai Jungtinių Valstijų finansiniai resursai išvis nepalyginami. Vien Niujorko miesto biudžetas tik du kartus mažesnis nei visos Rusijos. Beje, dauguma ekonomistų ir ekspertų teigia, jog artimiausiais metais, be Amerikos, Rusijai atsiras dar vienas konkuren-

tas – Europos Sąjunga. Jau dabar bendrasis vidaus produktas sudaro 8843 milijardus eurų, o Rusijos – vos 360.

Tačiau, anot M.Rostovskio, Rusija negali atsakyti dalyvavimo NVS reikaluose, nes jos saugumas esą tiesiogiai priklauso nuo situacijos buvusiose sovietų respublikose. Rusų politologas gąsdino, jog jeigu Gruzijos prezidentas M.Saakašvilis sugalvos išspręsti Pietų Osetijos ir Abchazijos separatistų problemą, tai, be abejo, separatistams į pagalbą ateis "savaroriai" iš Rusijai priklausančių Šiaurės Kaukazo regionų. Dėl to Rusijoje be Čėčėnijos atsiras naujo karo židiny. Kai kurie apžvalgininkai teigia, kad Rusijai kelia pavojų ne tik Šiaurės Kaukazas. Maskvoje kalbama apie Totorijos ir Baškirijos autonomines respublikas kaip apie visiškai kontroliuojamas centrinės valdžios. Tačiau taip iš tiesų nėra. Jas griežtai kontroliuoja ne Maskva, o vietiniai prezidentai Šaimijevas ir Rachimovas. Be to, Totorijoje ir Baškirijoje labai aktyvūs vietiniai islamistai. Pavyzdžiui, Totorijoje jau yra daugiau kaip 500 arabų vadinamųjų vahabistų, medresėse išėjusių mokslus. Šie žmonės jau užima aukštus valdžios postus, aktyviai dalyvauja versle. "Jeigu ir toliau tokiais pat tempais vyks Totorijos ir Baškirijos islamizacija, tai jau po dešimt metų islamistiškųjų fundamentalistų Pavolgyje bus ne mažiau kaip dabar Šiaurės Kaukaze", – teigia M.Rostovskis. Taigi V.Putino planuojamas imperijos atkūrimas ne toks jau paprastas dalykas. Tuo labiau kad prezidentais tapę buvusių sovietų respublikų veikėjai – tokie kaip Kazachstano prezidentas N.Nazarbajevas, "visų turkmėnų tėvu" pasiskelbęs Turkmėnijos prezidentas S.Nijazovas, netgi Baltarusijos "tėtušis" A.Lukašenka – visiškai nenori klausyti V.Putino ir, anot vieno Maskvos dienraščio, "nutrūko nuo pavadžio". O uždėti naują apynasrį nutrūkusiems ne taip jau lengva. Tuo labiau kad Kremlui dar neatėjo metas pasiųsti tankus, bet ir pasiuntus juos dar nežinia, kuo tai galėtų baigtis. Čėčėnijos karas aiškiausiai parodė "nenugalimosios" rusų armijos nesugebėjimą ir ištižimą. O generolams labiausiai rūpi ne armijos reikalai, bet kaip greičiau ir pilniau prisikimšti savo kišenes.

Parengė
Jonas BALNIKAS

Lietuvos Sąjūdžio kreipimasis į Lietuvos piliečius

Lietuvos Sąjūdis primena, kad netrukus, rugpjūčio 23 d., sukanka 15 metų, kai Lietuvos piliečiai išreikšdami vieningą valią atkurti laisvą nepriklausomą valstybę susikibę rankomis stovėjo Baltijos kelyje.

Lietuvos Sąjūdis kviečia Lietuvos piliečius prisiminti tą nuostabų santarvės jausmą ir rugpjūčio 22 d. (sekmadienį) 19 val. nuvykti į tas Baltijos kelio vietas, kur kiekvienas stovėjo.

Kur įmanoma, prie kryžių, žyminčių Baltijos kelią, 19.30 val. uždekime laužus, bendraukime, pajuskime, – kad ir kiek besistengtų skaldytojai, – mes esame TAUTA, išpažįstanti Europos civilizacijos vertybes, TAUTA, nugalinti sunkumus istorijos virsmuose, TAUTA, mylinti laisvę.

Pasiimkime kartu jaunimą!

Parama gyventojams atnaujinant pastatus

Jau nuo 1996 m. Lietuvoje įgyvendinamas Pasaulio banko Energijos taupymo būste demonstracinis projektas, skirtas daugiabučių namų savininkų bendrijoms (toliau bendrijoms), kurios ruošiasi atnaujinti savo pastatus. Pagal šio projekto sąlygas bendrijoms gali gauti lengvatinę paskolą iki 10 metų laikotarpiui su galimybe gražinti anksčiau. Paskola turi būti panaudota energijos taupymo ir pastatų atnaujinimo priemonėms įgyvendinti. Pagal projekto sąlygas, bendrijoms nereikia įkeisti turto, taip pat taikoma dalies PVM lengvata ir suteikiama negražintina valstybės finansinė parama iki 30 proc. paskolos dydžio, o mažas pajamas turinčioms šeimoms dalis paskolos kompensuojama per mokesčius už šildymą.

Lietuvoje beveik 500 bendrijų pasinaudojo projekto teikiama galimybėmis ir atnaujino savo daugiabučius namus, atliko darbų už daugiau nei 60 mln. litų. Projektai įgyvendinti ne tik Vilniuje, Kaune ar Klaipėdoje, bet ir Jonavoje, Kėdainiuose, Vilkaviškyje bei kituose

miestuose ir miesteliuose.

Kauno regione šia pasakojimo pasinaudojo 57 bendrijos (4 bendrijos kreipėsi dėl pakartotinio projekto įgyvendinimo) ir investavo į atnaujinamus pastatus apie 8 mln. litų, iš kurių 6,5 mln. litų – paskolos lėšos. Bendrijoms suteikta apie 3 mln. litų finansinė parama. Priklausomai nuo įdiegtų priemonių pastate sutalpoma vidutiniškai 15 proc. šilumos. Todėl dėl mažesnių išlaidų šilumai sutalpytos lėšos padengia didžiąją dalį paskolos pinigų ir bendrijoms nėra didesnių problemų gražinti paskolą.

Šiuo metu dėl padidėjusio susidomėjimo Energijos taupymo būste projektu paskolos suteikiamos pirmiausia toms bendrijoms, kurios ruošiasi atnaujinti tik pastatų šilumos punktus. Todėl kviečiame bendrijas nedelsti ir kreiptis į Kauno konsultacijų centrą (J.Gruodžio g. 9, 404 kab., tel. (8-37) 422302) dėl galimybės pasinaudoti Energijos taupymo būste projekto lengvatinę paskolą.

Giedrė ŠKĖMIENĖ
Kauno konsultacijų centro
inžinierė konsultantė

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"!

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas - 0117.

"Tremtinį" siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams - 50 JAV dolerių. Tik labai prašome atkreipti dėmesį į tai, kad siųsdami "Tremtinio" prenumeratos čekius grafoje - Pay to the order of - rašykite: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai. Jei užrašysite "Tremtiniui", bankas tokio čekio nepriims.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, Lietuva (Lithuania). Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

Demokratijos mechanizmo esmė paprasta: „Tebūnie taip, kaip nori dauguma“. Dauguma, suprantama, nori, kad būtų gerai. Tačiau kad būtų gerai, dauguma turi būti gera; jos valia turi būti gera, elgesys grindžiamas pareiga ir atsakomybe, asmeniniai interesai neturi nustelbti valstybės siekių, buitės reikalavimai – būtis dalykų. Jei tokios daugumos nėra, iš demokratijos mechanizmo galima laukti tik demokratijos grimasų, betvarkės valstybėje, pavojų valstybingumą prarasti. Gera dauguma gali rasti iš pilietinės, besirūpinančios savo tautos ir jos valstybės reikalais, visuomenės, politizuotos, gebančios valdyti demokratijos mechanizmą, visuomenės. Politika, trumpai tariant, yra valstybės reikalų tvarkymas, todėl politikos reikalai turi rūpėti ne vien politikams profesionalams, partijoms, Seimo nariams, bet visai visuomenei, kuri ir sudaro valstybę.

Sovietų sąjungoje pilietinės visuomenės nebuvo; buvo „sovietskij narod“ (tarybinė liaudis), Komunistų partijai ir jos parankinei KGB paklusni vergų minia. Todėl kalbėti apie gerąją visuomenės dalį ar jos daugumą (ji buvo sunaikinta) nėra prasmės. Visuomenė nuo valstybės reikalų tvarkymo (politikos) buvo nušalinta, už kišimasi į politiką buvo persekiojama,

Susirūpinta pilietine sveikata

baudžiama. Kai Sovietų sąjunga žlugo (Lietuvos indėlis į tos imperijos griūtį neabejotinas), visuomenė neišėjo į gatves, griūčiai nesipriešino nei ginklu, nei taikiai. Vadinamųjų sovietinių respublikų vadovams su Borisu Jelcinu priešakyje susirinkus Baltarusijos Belovežo girioje ir paskelbus, kad SSRS nebėra, „liaudis“, paklusni vergų minia, su tuo iškart sutiko. Nenagrinesime, kaip dabar reikalai klostosi SSRS teisių ir pareigų perėmėjoje Rusijos Federacijoje, nes ten valdžią iš tikrųjų perėmė buvę sovietų KGB dariniai su buvusiu etatiniu KGB darbuotoju V. Putinu priešakyje. Mums verta itin uoliai susirūpinti mūsų atkurtos nepriklausomos valstybės pilietinės visuomenės ugdymu, jos telkimu valstybės reikalams tvarkyti.

Pirmoji Lietuvos Respublika per du dešimtmečius sugebėjo išsiugdyti pilietį, tačiau suformuoti pilietinės visuomenės nespėjo. Iš tikrųjų pilietinė visuomenė susitelkė, kai Lietuva neteko valstybingumo, kai reikėjo priešintis okupacijai; pilietinė visuomenė būrėsi miškuose partizanų kovai. Nespėję pasitraukti į miškus ar užsienius tikri piliečiai patriotai (mokytojai, iškilūs verslininkai bei

ūkininkai, karininkija, dvasininkija) buvo brukami į gyvulinus vagonus, gabenami į Sibirą, kalinami, žudomi. Geriausia tautos dalis – tautos žiedas – žuvo Sibire, Lietuvos miškuose ar kalėjimuose. Reikia dėkoti Dievui, kad dabarčiai liko išgyvenusių Lietuvoje ir pasitraukusių į užsienį, tačiau grįžtančių patriotų tautiečių; jiems atiteko sunki, kilni, šventa pakludytos tautos prikėlimo priedermė.

Nors gerąją dalį visuomenės Lietuva galutinai prarado, galiu atkurti valstybę 1990 metais užteko. Tik tvirtinti valstybę nesiseka, nes pilietinės visuomenės dar neturime. Džiaugtis reikia, kad išliko ir grįžo į Lietuvą daug iškilų asmenybių, kurios asmeniniu pavyzdžiu, aktyvia veikla ugdo ir telkia visuomenę, moko demokratiškai tvarkytis. Dera čia paminėti generolą Joną Kronkaitį ir žmoną Rūtą Kronkaitienę, Prezidentą Valdą Adamkų ir Almą Adamkienę, Adolfą Damušį (a.a.) ir Jadvygą Damušienę, Vilių Bražėną ir Edą Bražėnienę (a.a.), Vytautą Dambrevą ir Undą Dambrevienę... Visų neišvardysiu. Jų tėvynės meilės pavyzdys, veiklos pėdsakas iki sugrįžtant ir dabar Lietuvoje

Algimantas ZOLUBAS

– geriausios pilietinio, tautinio patriotinio ugdymo pamokos, neįkainojamas indėlis į Lietuvos valstybingumą ir demokratijos tvirtinimą.

Liepos pradžioje Valdo Adamkaus ir Atviros Lietuvos fondai įkūrė Pilietinės visuomenės institutą, kuris turėtų išjudinti mūsų apsnūdusią visuomenę. Visuomenė iš tikrųjų nėra apsnūdusi (savaudžiškiems tikslams veiklą dažnai pažaboti sunku), o sunkiai pasiligojusi. Ir negalima dėl to visuomenės kaltinti, kaip nekaltiname liginio. Reikia gydyti. Dešimtmečius trukęs komunistinis „auklėjimas“ sužlugdė dorovę, visuomenę išstūmė iš amžinųjų vertybių lauko, visuomenė susirgo sovietine raudonlige. Vakarykščiai „auklėtojai“ niekur nedingo, jie gyvena ir veikia tarp mūsų, daugelis veikia valstybės naudai. Negalima kaltinti ir jų, nes jie pasiligoję sunkiausiai, jie per komunistinę valkštį vis dar nepraregi. Ir tie, anot Vaižganto, „padliecai“ yra mūsų broliai, jiems reikalingas ypatingas gydymas. Medicina liginiams gydyti turi specialistus, kovoti su ligoimis – visą armiją Hipokrato kareivių, o visuomenės „gydymas“ iki šiol buvo paliktas savitarnai (liaudies medicini-

nai). Todėl Lietuvoje tokia partijų gausa, tarpsta politinių šundaktarių, užkalbėtojų, burtininkų, „gelbėtojų“ dariniai, kurie mulkindami žmones eina į valdžias, ne dirba pastarųjų labui, o tunka iš politinio verslo. Jei trūksta savų šundaktarių, į talką veržiasi veikėjai iš netolimo užsienio. Antai iš Archangelsko atvykęs rusas Viktoras Uspaskichas mūsų partijų ketvirtąjį dešimtūką papildė dar viena savo sukurta Darbo partija. Partijos vadeiva, neaiškiais būdais tapęs milijonieriumi, cerkves stato Rusijoje, prašmatnius butus perka Maskvoje ir Palangoje, o pastaruoju metu pasišovė nupirkti Lietuvos Seimą, nes jo partija populiariausia. Šios partijos visuomenė nepažįsta, tačiau pažįsta vadeivą; jis lietuvius nemokamai pavaišina ledais ir mokamai – raugintais agurkais, scenoje pašoka rusišką kazokėlį, padainuoja ir esamas valdžias purvais drabsto. Šito „liaudžiai“ pakanka, rinkimams atėjus gal ir parduos Viktorui Seimą...

Sveikintinas Prezidento Valdo Adamkaus siekis tvirtinti pilietinę visuomenę. Į paskatą turėtų atsiliepti ne tik Seimas, Vyriausybė, tradicinės partijos, visuomeninės organizacijos, bet ir šeima, mokykla, Bažnyčia, visa visuomenė; nuo pilietinės sveikatos priklausys valstybės ateitis, kiekvieno piliečio gerovė.

Vilniaus netektis ir atgavimas

(atkelta iš 1 psl.)

1922 m. Lenkijos seimas pirmą kartą istorijoje nutarė „Vidurinę Lietuvą“ prijungti prie Lenkijos. Uždarytos lietuviškos mokyklos, skaityklos, organizacijos. Kultūrinio požiūriu Lenkijos okupacija buvo žiauresnė už Vokietijos ir Sovietų sąjungos okupacijas. 1938 m. kovo 19 d. Lenkija privertė Lietuvą priimti ultimatumą, 1939 m. kovo 22 d. – Vokietija, 1940 m. birželio 15 d. – Sovietų sąjunga.

Tie baisūs metai turėjo ir pragiedrųlį. Prieš 65 m. – 1939 m. spalio 28 d. Lietuvos kariuomenė, tada turėjusi 27000 karių, grįžo į istorinę Lietuvos valstybės sostinę Vilnių pagal 1920 m. liepos 12 d. sovietų Rusijos ir Lietuvos sutartį. Lietuva atgavo tik trečdalią Lenkijos okupuotų žemių. Kitos nutautintos, išskyrus Gervėčių, Pelesos, Apso parapijas. Seinų krašte iš 20000 lietuvių „liko“ (oficia-

liai tiek užrašyta) apie 6000.

Lenkija niekad nepripažino okupacijos, neatsiprašė ir iki šiol Lietuvos, Gudijos ir Ukrainos okupuotas dalis vadinama savo „kresais“, jiems veikti skiria milijonus zlotų. Po 1944 m. Armijos krajojvos ir Lietuvos vietinės rinktinės susidūrimų karinės rungtynės perėjo į diplomatinės, kultūrinės, politinės varžybas. Už Lenkijos ribų geriausias kultūrinės sąlygas pasaulyje turi Lietuvos lenkai, bet jie iki šiol dejuoja labiausiai. Šalčininkų, Vilniaus rajonus valdo Lenkų rinkimų akcija.

Šiuos istorinius įvykius ir dabarties aktualijas pradeda minėti Kaune, buvusioje laikinojoje sostinėje. Rugpjūčio 19 d. (ketvirtadienį) 12 val. LK Kauno įgulos karininkų ramovėje prasidės konferencija „Vilniaus netektis ir grįžimas (1919-1939)“.

„Vilnijos“ draugijos pirm. Kazimieras GARŠVA

Neatitinka tikrovės

Dienraštyje „Kauno diena“ (2004-08-09, Nr.182), straipsnyje „Nusipelnę gyventi geriau“, pateikta informacija apie konservatoriaus A.Vidžiūno „prabangiausią namą (...) Verkių regioniniame parke“ neatitinka tikrovės.

A.Vidžiūnui priklauso ne visas, o tik pusė šio dienraščio parodyto ir aprašyto „erdvaus“ namo. Kita pusė priklauso kaimynų Kairaičių šeimai.

Neatitinka tikrovės ir teiginys, kad A.Vidžiūnas gyvena Verkių regioniniame parke. Ožkinių gatvės dalis, kurioje gyvena A.Vidžiūnas, yra Vilniaus priemiestyje, netoli Verkių regioninio parko. Namas, kuriame gyvena A.Vidžiūno šeima, stovi šalia vilniečių kolektyvinių sodų, bet ne regioniniame parke.

„Kauno diena“ klaidina skaitytojus teigdama, kad A.Vidžiūnas „į erdvų namą“ įsikėlė iš „kuklaus bendrabu-

čio sostinės M.K.Čiurlionio gatvėje“ tapęs Seimo nariu“.

Iš tiesų pusę namo Ožkiniuose A.Vidžiūnas įsigijo 1998 m. išsimokėtinai už 172 tūkst. litų, pardavęs trijų kambarių butą, kur gyveno su šeima.

Turėtą trijų kambarių butą Pilaitės gyvenamajame rajone, Vydūno g. 12-6, pardavęs už 104 tūkst. litų, pirko dalį namo išsimokėtinai iš Seimo pirmininko pavaduotojo algos.

Kažkas nauja

Šiais metais Londono Šv. Kazimiero šventovėje visiškai nebebuvo paminėta Gedulo ir vilties diena.

Gedulo ir vilties diena, pradedant 1946 m., būdavo minima vieną birželio sekmdienį – per rytines šv. Mišias skaitomi tremtinių laišukai, maldos iš Sibiro lietuvių maldyno, choras giedodavo giesmes. Pamaldos baigdavosi giesme „Apsaugok, Aukščiausiasis“ ir himnu. Taip buvo, kur tik lietuviai

gyveno ir turėjo savo dievo-baimingų misionierių patriotų kunigų. Laikas bėgo, tie lietuvių katalikų bendruomenių kunigai iškeliauvo į Amžinybę. Atėjo nauji laikai, o su jais – nauji vadovai ir kažkas nauja.

Šiomet, birželio 13 d., per didžiąsias pamaldas dabartinis kunigas nė vienu žodeliu neužsiminė apie tremtį. Nei maldelės iš Sibiro lietuvių maldyno, nei tautos himno... Tas pat ir per Valstybės die-

na: jau nėra reikalo dėkoti Dievui už suteiktą laisvę... Bet kunigas turi laiko ir pasiūlymų padaryti šventovėje pertvarkymų – iš didžiojo altoriaus šv. Mišių stalo išmestas Paskutinės vakarienės paveikslas, išgriautas Šv. Kazimiero altorius, o jame buvusi skulptoriaus J.Dagio Šv. Kazimiero statula pastatyta buvusio altoriaus kampe. Taigi šventovės patronas šv. Kazimieras nebeturės savo garbei altoriaus...

Stasys KASPARAS
Londonas, Didžioji Britanija

(atkelta iš 1 psl.)

Per amžius būk laisva!

Orientacinio sporto varžyboms buvo numatytos ypatingos trasos aplankant paminklus, skirtus komunistinio genocido aukoms atminti. Pakviesti laisvės kovų dalyviai vaizdžiai ir suprantamai papasakojo, kodėl jauni žmonės pasirinko kovų kelią ir kuo ta kova buvo ypatinga. Tose mokyklose, kurios galėjo dalyvauti Ariogalos sąskrydyje, buvo rengiamasi iš anksto. Paskelbti konkursai pilietine tema, o jo nugalėtojai dalyvavo sportinėse varžybose, žygiavo šventinėje eisenoje, buvo apdovanoti.

Gražesnio reginio nebūna už tą, kurį matome Ariogaloje, kai nuo kalno leidžiasi su vėliavomis buvusių tremtinių ir politinių kalinių, laisvės kovų dalyvių eiseną. Bėgikai iš visų LLKS apygardų neša laisvės kovotojų ugnį. Atnešta iš Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelio ji išplieskė aukuro viršūnę.

Šiomet šv. Mišios buvo aukojamos prie stadione įrengto altoriaus. Šv. Mišias kancelebravo arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Jis akcentavo, kad nuo šiol Bažnyčia ir kiekvienas tikintysis pats sau privalo skelbti akciją "Už Lietuvos ateitį".

Veikė trys scenos: poezijos ir vaidybos, dainos ir muzikos, oratorių kalbų ir pasakojimų.

Žmonėms rūpi Lietuvos ateitis

Dubysos slėniais nuaidėjo vos ne himnu tapusi daina "Už Raseinių ant Dubysos". Lietuvos kariuomenės lauko pajėgų vadas brigados gen. Arvydas Pocius sveikindamas gausiai susirinkusius laisvės kovotojus sakė: "Ilgai nešėte nepelnytą kančių kryžių, bet savo širdyse išsaugojote tikėjimą ir Dievą..."

Pasveikinęs bendražygius ir bendraminčius Seimo narys, LPKTS ir TS PKTF pirmininkas, dr. Povilas Jakučionis apžvelgė šių dienų realijas, kvietė žmones netikėti netikrais pranašais ir pasidaryti teisingas išvadas rinkimų į Lietuvos Seimą dieną (kalba spausdinama atskirai).

Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus rugpjūčio 7-ąją viešėjo Lenkijoje, todėl atsiuntė sveikinimą. Jį perskaitė Danutė Vizbarienė:

"Sveikinu jus, susirinkusius į šį žavingą Dubysos slėnį, kur savo akimis galima

pamatyti ir širdimi pajusti, kokia graži mūsų tėvynė Lietuva. Norėčiau pabūti kartu su jumis, deja, iš anksto planuotas vizitas į Lenkiją sutrukdė man atvykti prie Dubysos ir drauge su jumis džiaugtis švente. Reikia skubiai at-

rybės, tikėjimo, kad tėvynė atgims, šaltiniu. Tas šaltinis mus gaivino penkis sovietų okupacijos dešimtmečius. Tikiu, kad didelių aukų kaina atgavę Lietuvos nepriklausomybę išmoksime mylėti ir saugoti savo laisvę. Galėsime

sakė, jog buvę sovietų santvarkos vadovai ir jų palikuonys turėtų atsiprašyti savo tautos ir tik po to keliaklupsčiauti ir atsiprašyti žydų tautos. Riba tarp gėrio ir blogio savaime neišdils. "Jūs turite teisę reikalauti, kad Lietuvos

ryje, nesusiskaldžiusiai bendruomenei, linkėjo sutarimo, supratimo, teisingumo ir gero Lietuvos statybų darbo. "Prie to darbo kiekvienas galime prisidėti, – sakė V.Landsbergis. – Kiekvienas ir šiandien turi kautis dėl teisingumo, dėl vienybės. Būkime visų kartų žmonės drauge!"

"Tėvynės sąjungos vardu sveikinu visus, gausiai čia susirinkusius, kurių dėka šiandien esame laisvi, – tarė sveikinimo žodį Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius. – Nors patyrėte daug kančių, bet jūsų akyse dega išsaugota laisvės šviesa. Jaučiu, kad mes, jaunesni už jus, dar ne viską padarėme, kad jums šiandien gyventi būtų ramiau. Lietuvoje tada bus gyventi ramu, kai žinosime, jog mums niekas negresia, kai žinosime, jog mūsų nevaldys atėjūnai." Sąskrydžio dalyvius A.Kubilius supažindino su Tėvynės sąjungos parengta deklaracija "Dėl istorinės atminties ir teisingumo" (spausdiname atskirai).

Filmo "Vieni vieni" prodiuseris Vytautas Vilimas pasidžiaugė, kad šį filmą jau pažiūrėjo per 30 tūkst. žmonių. "Pakartotinai jis bus rodomas sovietų kariuomenės išvedimo iš Lietuvos 15-ųjų metų proga. Kvieskite, kad jį pamatytų kuo daugiau jaunimo", – sakė V.Vilimas. Filmo kūrėjai į savo darbo planus jau įrašė naujo vaidybinio filmo apie Sibiro tremtinių kūrimą.

LPKTS ir Tėvynės sąjungos tarybos nariai Ariogaloje surengė posėdį, kurio metu buvo reitinguojamas TS kandidatų į Seimą preliminarus sąrašas daugiamandatėje rinkimų apygardoje. Galutinis sąrašas bus žinomas rugpjūčio 28 d., kai susumavus skyrių reitingavimo rezultatus bus patvirtintas TS tarybos. Tą kartą neapsieita be kazusų: atvykę tarybos nariai – apie 150 žmonių – į Ariogalos vidurinę mokyklą, kurios salėje turėjo įvykti TS tarybos posėdis, nebuvo įleisti. Mokyklos administracija tokį sprendimą motyvoavo tuo, kad negautas rajono tarybos pritarimas. Tarybos posėdis vyko mokyklos kiemelyje.

Pasidžiaugusiems dosnia rugpjūčio saule, susitikimais, išsidainavusiems ir išsikalbėjusiems sąskrydžio dalyviams sunku buvo skirstytis namo – koncertavo garsusis "Žvaigždžių kvartetas".

**Aušra
ŠUOPYTĖ**

A.Kaminskienės nuotraukos

Mordovijos Dubravlogo buv. politiniai kaliniai su artimaisiais

Koncertuojant "Žvaigždžių kvartetui" sukasi šokėjų poros

kurti pastaruoju metu susyrvavusį tarptautinį Lietuvos prestižą. Todėl šiandien ir lankausi kaimyninėje Lenkijoje. Tačiau labai svarbu įžiebtį meilės tėvynei, patriotizmo ugnį jaunuomenės širdyse. Jais šiandien remiasi jūsų sąskrydis.

Niekada nepamiršiu pirmųjų sovietų okupacijos metų, kai mes, Kauno gimnazistai, su ašaromis akyse giedojome tada draudžiamą Lietuvos himną, tapusį mūsų stip-

būti ramūs dėl mūsų tėvynės ateities, kai kiekvieno jauno žmogaus širdis ims plakti stipriau pasigirdus Lietuvos himno garsams, o lūpos kartos mums šventus Vinco Kudirkos žodžius. Iškiliasi – pasididžiavimo savo tėvyne jausmai. Kurkime drauge tokią Lietuvą, kuria mes visi didžiuosimės."

Atvykęs pasveikinti ir kartu pabūti su laisvės kovų dalyviais ambasadorius dr. Vytautas Antanas Dambrava

priešams tarnavę asmenys paliktų viešosios tarnybos postus, kad nepriklausomybę atkūrusi Lietuva galėtų netrukdoma tvarkytis", – sakė V.A.Dambrava.

Sąskrydžio dalyvius sveikino Čekijos Respublikos ambasadorius Pivo Patrikas, Latvijos laisvės kovų dalyvių delegacija, LLKS prezidento pirmininkas dim. kpt. Jonas Čeponis.

Prof. Vytautas Landsbergis kvietė būti bendrame bū-

Latvijos partizanų sąskrydis

Liepos 31 d. įvyko Latvijos partizanų 14-asis sąskrydis kariuomenės miestelyje Adažiuose, į kurį, kaip ir kiekvienais metais, buvome pakviesti ir mes, rokiškėnai.

Į sąskrydį vykome 8 žmonės: Obelių istorijos muziejaus įkūrėjas istorikas A. Dručkus, LPKTS Rokiškio sk. pirm. T. Aleksiejus, mes, buvę partizanai ir politiniai kaliniai. Rygoje mus pasitiko Latvijos gyventojų genocido tyrimo centro archyvo darbuotojas istorikas Gunaras Bluzma, su kuriuo mes bendraujame jau penkeri metai: ruošiamės bendras ekspedicijas Latvijos teritorijoje, statome paminklinius kryžius, akmenis. Prie Laisvės paminklo išsirikiavo suvažiavę buvę partizanai, jų ryšininkai. Atvyko Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio pirm. dim. kpt. Jonas Čeponis. Padėta gėlių, pagerbti žuvusieji. Po to didelė autobusų, mašinų kolona vykome į Adažius. Čia, aikštėje, įvyko minėjimas.

Po maldos žodis suteiktas Latvijos laisvės kovų sąjūdžio pirm. Ojarsui Stefansui. Jis apžvelgė partizanų kovas, dabartinę padėtį Latvijoje. Brig. gen. Juris Vecturansas kalbėjo apie padėtį Latvijoje, Europoje, padėjo buv. partizanams, jų ryšininkams, rėmėjams už pasiaukojimą, visuomeninę veiklą. Kalbėjo

Latvijos partizanų sąskrydyje kalba Latvijos laisvės kovų sąjūdžio pirm. O. Stefansas

Latvijos valdžios atstovai, LLKS pirm. dim. kpt. J. Čeponis, A. Dručkus, Estijos partizanų kovų atstovas.

Po minėjimo išvykome į Adažių karių mokymo poligoną, kur kariai pademonstravo savo sugebėjimus, pasiruošimą ginti tėvynę. Grįžę klube žiūrėjome kino filmą "Partizanų veiksmai" (panašų į mūsų "Vienui vieni"). Aplankėme fotografijos parodą – nuotraukose atsispin-

di karių gyvenimas, buitis, pasiruošimas ginti šalį. Vėliau po atviru dangumi susėdome prie bendro vaišių stalo: čia galėjo pabendrauti visų trijų Baltijos šalių partizanų atstovai. Linksmo Daugpilio karinis pučiamųjų orkestras. Latvijos laisvės kovų dalyvius pakvietėme rugpjūčio 7 d. į Ariogalą – į mūsų sąskrydį "Laisvės ugnis – ateities kartoms".

Feliksas MAŽEIKIS

Partizanų draugystės akimirkos

Lietuvių tauta pergyveno siaubingą istorijos laikotarpį. Tai – trėmimas į Sibirą, kalėjimai, lageriai, partizanų karas. Vardan Tėvynės laisvės sudėta daug aukų.

Minint partizaninio judėjimo Lietuvoje pradžios 60-metį LLKS Prisikėlimo apyg. Pakruojo sk. nariai kartu su LPKTS jaunimo komitetu liepos 25 d. Bubių miške surengė susitikimą su LLKS Prisikėlimo apyg. partizanais. Ši vieta pasirinkta neatsitiktinai. Čia stovi paminklas, liudijantis, kad 1944-1945 m. čia buvo užkasami žuvę ir nukankinti partizanai ir pasipriešinimo okupacijai dalyviai. Šiame gražiame gamtos kampelyje dar gyvena LLKS Prisikėlimo apyg. partizanas, 1941 m. birželio sukilimo dalyvis, buvęs politinis kalnys, šandien jau skaičiuojantis 92-uosius metus, Tadas Danta. Jo vasarnamyje ir susitikome.

Buvę partizanai dalijosi prisiminimais, patirtais kovų su okupantu metais. Į susiti-

LPKTS Pakruojo sk. narių bei LLKS Prisikėlimo apyg. partizanų susitikimas prie paminklo žuvusiems partizanams Bubiuose

kimą jie atsinešė nuotraukų, skambėjo partizanų dainos. Susitikimas baigėsi prie laužo. Garbingiems svečiams skirstydami linkėjome sėkmės, ryžto, sveikatos. Partizanams įteikėme lauko gėlių, o Tadaui Dantai uždėjome ažuolų lapų vainiką.

Dėkojame partizanui An-

tanui Dobrovolskiui, mokytojui, LPKTS Pakruojo sk. narei Elvyrai Rozenbergienei ir visiems šio susitikimo dalyviams už bendravimą ir nuoširdžią pagalbą.

LPKTS Pakruojo sk. pirm. Sigita JANUŠAUSKIENĖ ir jaunimo komitetas

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Marijona Mosteikaitė 1925-2004

Gimė Tirkšlionių k., Rozalimo valsč., Pavežžio aps., pasiturinčio ūkininko šeimoje. 1947 m. brolis Vytautas, rezistencijos dalyvis, suimtas ir įkalintas Norilsko lageriuose. 1949 03 25 šeima – tėvai ir dvi sesutės – ištremta į Irkutsko sr., Tulunor., Šaragalo k. Tremyje teko dirbti įvairius ūkio ir miško ruošos darbus. Į Lietuvą grįžo 1957 m. Marytė apsigyveno Radviliškyje. Dirbo fabrike "Verpstas", geležinkelio priežiūros darbus, o iki pensijos – tarpkolūkinėje statybos organizacijoje pagalbine darbininke. Nuo 1990 m. – aktyvi LPKTS Radviliškio sk. narė.

Palaidota Smilgių kapinėse, prie tėvelių.

Užjaučiame seserį Aldoną su šeima, brolių šeimas, gimines ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio skyrius

Emilija Žeknytė-Sakalauskienė 1917-2004

Gimė Radviliškio r., Birjočių k., pasiturinčio ūkininko šeimoje. 1948 05 22 Žeknių šeima – tėvai, du broliai ir sesuo – ištremti į Irkutsko kr., Zimos r., Zulmajaus k. Po kelių mėnesių, kaip darbingi žmonės, buvo perkelti į Zimos mst. dirbti lentpjūvėje. Į Lietuvą grįžo 1957 m. Apsigyveno Radviliškyje. Ištektėjo už našlio. Užaugino tris podukras. Nuo 1991 m. – LPKTS Radviliškio sk. narė.

Palaidota Radviliškio kapinėse.

Užjaučiame brolių Valentiją su šeima, podukras ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio skyrius

Juozapas Pralgauskis 1927-2004

Gimė Gerdžiogalos k., Vaiguvo valsč., Šiaulių aps. 1941 06 14 su šeima ištremtas į Altajaus kr., Jaminsko r., Martynovos k., vėliau perkeltas į Bijską. Dirbo įvairius žemės ūkio darbus. 1949 m. po nesėkmingo pabėgimo į Lietuvą teistas ir per kalėjimus grąžintas į pradinę tremties vietą. 1959 m. su motina grįžo į Lietuvą. Tesė pradėtas mokslus, įgijo inž. elektromechaniko specialybę. Ilgiausiai dirbo "Žemprojekte". Lietuvoje sukūrė šeimą, išaugino du sūnus.

Palaidotas Karmėlavos kapinėse.

LPKTS Kauno skyrius

Adolfina Peikaitė-Mikalonienė 1926-2004

Gimė Joniškio r., Žučių k., ūkininkų šeimoje. 1945 m. baigė Joniškio gimnaziją ir įstojo į VVU Stomatologijos fakultetą. 1949 03 25 su dviem seserimis ištremta į Irkutsko sr., Kirovo r., Olonkos gyv. Dirbo med. sesele, sanitare iki 1953 m. Ištektėjusi už likimo draugo persikėlė į Irkutską, kur dirbo med. sesele priemiesčio ambulatorijoje. 1955-1960 m. mokėsi Irkutsko medicinos institute, Stomatologijos fak. Dirbo stomatologe iki 1966 m. – kai grįžo su dukra ir sūnumi bei mama pas vyrą Petrą į Alytų, grįžusi prieš metus. Ilgai dirbo Krokialaukio ambulatorijoje.

Palaidota Alytaus naujosiose kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTB Alytaus skyrius

Stanislova Ona Merčaitytė-Urbšienė 1931-2004

Gimė Pentiškių k., Griškabūdžio valsč., Šakių aps. 1949 m. ištremta į Irkutsko sr., Echirit Bulagadskio r., Ust Ordą. Dirbo grūdų priėmimo punkte. Tremyje sukūrė šeimą su to paties likimo draugu. 1958 m. grįžo į Lietuvą, užaugino sūnų ir dukrą. Kupina entuziazmo iki paskutinės gyvenimo dienos dirbo Lietuvos labui. Apdovanota Sausio 13-osios medaliu.

LPKTB Šakių skyrius

Nepamiršti žuvusiųjų žygiai

Utenos r. Daugailių kraštas garsėjo laisvės kovotojų pasipriešinimu okupacinei valdžiai. Tos kovos pėdsakai - paminklai, atminimo kryžiai, kurių Aukštaitijoje gausu. Neseniai Kubilių sodžiuje atidengtas paminklas žuvusiems šio krašto, taip pat Juknėnų, Rukšėnų, Bajorų ir kitų kaimų partizanams. Visi - iš Vytauto apyg. Liūto rinktinės Perkūno būrio.

Paminkle įrašytos 28 pavardės, tarp jų - ir dviejų vokiečių karininkų. Partizanų būriui vadovavo Antanas Mintautiškis.

- Šios vietos išugdė daug Lietuvos patriotų, - sakė paminklo atidengimo šventėje dalyvavęs LPKTS Utenos sk. pirmininkas Vincas Bliznikas. - Vieni nelygioje kovoje žuvo, kiti išstremti. Tremties neišvengė ir Kubilių gyventojai - Kazys Mintautiškis su mama, Pranė Tumėnienė su sūnumi Broniumi, Adelė Svikliuvienė su dukrele Laimute, Jono Stundžios, Dalės ir Petro Tilvyčių - tėvas Petras, sūnūs Balys ir Jonas, dukros Angelė ir Ona - šeimos. Tarp tremtinių buvo Rukšėnų k. gyventojas Jonas Meidus, broliai Kazys ir Jonas Linkos iš Bajorų, Jonas ir Ignas Maniūšiai iš Juknėnų bei kiti...

Paminklui lėšų skyrė Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos aukų rėmimo ir įamžinimo fondas, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga, Utenos r. savivaldybė. Aukojo ir žuvusiųjų giminės, šio krašto gyventojai.

Paminklas Perkūno būrio partizanams (skulpt. K. Musteikis)

Rugpjūčio 14 d. 10 val. Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčioje mons. A.Svarinskas aukos šv. Mišias už Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio (BDPS) prezidento pirmininko a.a. plk. **V.Selioko-Gintauto** šeimą. Kartu paminėsime jo 100-ąjį gimimo jubiliejų (1904 08 15).
Kviečiame dalyvauti.
LLKS

Rugpjūčio 21 d. (šeštadienį) Merkinės kryžių kalnelyje minėsime Dzūkijos partizanų karo pradžios prieš sovietų okupantus **60 metų** jubiliejų. 11 val. - šv. Mišios Merkinės bažnyčioje, po šv. Mišių - eisena į Kryžių kalnelį, iškilmingas minėjimas prie koplyčios. Skambės chorų ir ansamblių atliekamos partizanų dainos.

Į iškilmes atvyko partizanų artimieji - J.Miškinio dukra p. Bružienė, brolių Norkūnų sesuo p. Gilienė, Kvedaro sūnus, Tilvyčio sesuo. Neliko nuošalėje gyvi anų dienų liudininkai, buvę šio krašto partizanai ir jų giminės bei artimieji iš Vilniaus, Utenos, Lietuvos laisvės kovų - Miško brolių draugijos, Krašto apsaugos bičiulių klubo at-

stovai.
Spitrėnų bažnyčioje šv. Mišias už žuvusius aukojo mons. Alfonsas Svarinskas, kalbėjo Tėvynės sąjungos Utenos sk. pirmininkas E.Pupinis, Utenos r. meras A.Katinas bei kiti.

Parengta pagal "Utenyje" išspausdintą **Sauliaus MOCKAUS** straipsnį

Skelbimai

Dėmesio
Rugpjūčio 21 d. (šeštadienį) Anykščių r. bus šventinami partizanų paminklai. Pradžia - 11 val. šv. Mišios Anykščių bažnyčioje. Po jų vyksime į partizanų žūties vietas - Margavonių k., Troškūnų sen., ir Paandrioniškio k., Andrioniškio sen. Po renginio pabendrausime prie bendro stalo.

Buvusių politinių kalinių ar tremtinių šeimos parduos čiau naują plytinį gyvenamąjį namą Pelėdnagių kaime, Kėdainių priemiestyje. Yra mūrinis ūkinis pastatas, 14 a žemės, po namu - aukštas rūsys, garažas. Tel. (8-604) 65992.

Rugpjūčio 21 d. Plateliuose (Plungės r.) įvyks Lietuvos laisvės armijos (LLA) veiklos (1941-1944-1953) paminėjimas. 10 val. dalyvių atvykimas prie Platelių bažnyčios. 10.30 val. šv. Mišios Platelių bažnyčioje. 11.30 val. eisena prie paminklo LLA. 12 val. paminklo LLA atidengimas, karių rikiuotė. 12.15 val. minėjimas. 13.30 val. išvyka į LLA karių - Vanagų stovyklavietę. 15 val. prie Platelių ežero jachtklubo bazės koncertas, vakaronė, vaišinsimės kareiviška koše.

Veiks restoranas. Bus galima gauti nakvynę arba statyti savo palapines.

Esant nepalankiam orui, kai kurie renginiai vyks Platelių kultūros namuose.

Kviečiame dalyvauti organizacijas ir pavienius asmenis.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Nina Nausėdaitė 1924 - 2004

Gimė Alytuje, tarnautojų šeimoje. Mokėsi Kaune, "Aušros" gimnazijoje, vėliau Aukštesniojoje technikos mokykloje, studijavo Kauno VDU. 1945 m. N.Nausėdaitė įsitraukė į aktyvią partizanų veiklą - tapo vyriausiąja ryšininke Rasa tarp Tauro, Kęstučio, Vyčio apygardų, LLA Vilniaus apygardos, BDPS bei svarbesnių rinktinių Raseinių, Kauno, Kėdainių apskrityse. N.Nausėdaitė, fiktyvia Sakalauskaitės pavarde, kartu su B.Adomėniene, J.Lukša vykdė vadovybės užduotis Vilniuje, Tauro ir Kęstučio apygardose. Kai BDPS štabo būstinė buvo įkurta Vilniuje, jai vadovavo J.Lukša-Daumantas, N.Nausėdaitė buvo jo ryšininke tarp Tauro ir Kęstučio apygardų. 1946 m. spalio mėn. vyko į Kęstučio apyg. paruošti susitikimo su BDPS vadovais, lapkritį - į susitikimą Vilniuje su centrine pogrindžio vadovybe.

1947 m. suimta. Apie metus kankinta Vilniaus saugumo rūsiuose. Teista už akių, skirta 10m. kalėti. Pirmasis įkalinimo punktas - Uchta, vėliau - Kazachstanas, specialios paskirties lageris Balchašas.

Po Stalino mirties grįžo į Lietuvą. Čia pamažu įgyvendino seną savo svajonę - skraidyti sklandytuvu. (Pirmuosius įgūdžius studijų metais buvo įgavusi Aukštesniojoje technikos mokykloje.) Draugų padedama lankė treniruotes DOSAAF'o žinybos bazėje.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę už kovinius nuopelnus apdovanota Vyčio Kryžiaus ordinu, jai suteiktas karinis kapitono laipsnis. Palaidota Eigulių kapinėse, Kaune.

Vytautas Zubrickas 1930-2004

Gimė Šakių r., Bubnelių valsč. 1949 m. su tėvais, broliais ir seserimi išstremtas į Irkutsko sr. Bodaibo r. 1958 m. reabilituotas ir grįžo į Lietuvą. Dirbo fabrike "Sanitas" staliumi. LPKTS Kauno sk. narys nuo 1991 m.

Palaidotas Romainių kapinėse. Nuoširdi užuojauta šeimai, giminėms ir artimiesiems.

LPKTS Kauno skyrius

Petras Urbelis 1940-2004

Gimė Kėdainių r., Surviliškio valsč., Užupės k., ūkininko šeimoje. 1948 03 25 kartu su tėvais išvežtas į Irkutsko sr. Būdamas Sibire baigė Irkutsko ž.ū. institutą, įgijo inž. mechaniko specialybę. Užaugino sūnų ir dukrą. Buvęs aktyvus Sąjūdžio narys. Priimdavo iš Sibiro grįžtančius tremtinius.

Palaidotas Surviliškio kapinėse.

Julija Galminaitė-Sinkienė 1914-2004

Gimė Kuršėnuose. Įsigijusi pedagogės specialybę mokytojavo. Apie 1937 m. ištėkėjo už Lietuvos kariuomenės kpt. Emilio Sinkio. Iki sovietų okupacijos gyveno ir dirbo Klaipėdoje ir Vilniuje. Antrą kartą okupavus Lietuvą vyras pasitraukė į Vokietiją, Julija su dviem sūneliais - į Lenkiją. Pavyko iš okupuotos sovietų Lenkijos pabėgti į Vakarų Vokietiją. Čia susitiko su vyru, kuris, deja, sunkiai sirgo. 1949 m. jie išvyko į Ameriką ir apsigyveno Bostone. 1959 m. persikėlė į Kaliforniją.

Čia ėmėsi nekilnojamojo turto verslo. Tvirtai atsistoje ant kojų, Sinkiai nepamiršo ir tėvynės. Teikė didžiulę pagalbą atsikuriančiam nepriklausomai Lietuvai. Jau 1958 m. Julijos iniciatyva tautos fondas Čikagoje paaukojo 50000 dolerių - sugriautoms aukštosiomis mokykloms atstatyti. 1991 m. Julija Sinkienė įkūrė "Julija & Emil Sinkys Lithuanian Foundation", kuris iki šiol padeda ligoninėms, kalėjimams, vaikų ir neįgalių žmonių bendrijoms, mokykloms, vaikų namams ir vaikų bendrabučiams. Už nuopelnus Lietuvai ji apdovanota DLK Gedimino ordinu, IV laipsnio, Nepamiršo ir gimtųjų Kuršėnų - prieš 10 m. lankydamiesi čia finansinę paramą suteikė parap. bažnyčiai, taip pat - buv. tremtinių bei politinių kalinių organizacijai - jų dėka suremontuotos patalpos, nupirkti baldai ir kitas inventorius. LPKTS Kuršėnų sk. kiekvienais metais gauna paramą, už kurią esame labai dėkingi.

Palaidota Santa Monikoje, JAV.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimos narius ir gimines.

LPKTS Kuršėnų skyrius